

Könyvtári szolgáltatások mobil felületen: szingapúri tapasztalatok

A szingapúri kormányzati statisztikák is azt mutatják, hogy a mobil eszközök, különösen az okostelefonok és tabletek használata növekvő tendenciát mutat. A tartalomfogyasztás gyors ütemben települ át a mobil eszközökre, a könyvtárhasználók is azt várják el, hogy a könyvtári szolgáltatásokat bármikor elérhessék ilyen eszközeikről. A *Nemzeti Pedagógiai Intézet (National Education Institute = NIE)* felismervén a trendet, egyik projektjében előtérbe állította szolgáltatásai mobil eszközökön való elérésének megvalósítását.

A *Tanárképző Kollégium (Teachers' Training College)* könyvtáraként 1950-ben alapították, ma a NIE könyvtára a legnagyobb pedagógiai könyvtár az országban. Az oktatáshoz, tanuláshoz, tanításhoz kínál forrásokat a pedagógiai szakemberek számára, ezen kívül több mint 2 500 nappali hallgatót és több mint 30 000 beiratkozott olvasót szolgál ki.

A könyvtár legfontosabb szoftvereken alapuló szolgáltatásai: SirsiDynix könyvtári integrált rendszer, Drupal tartalomkezelő, SerialSolution folyóirat-kezelő portál, DSpace intézményi repozitórium, EZproxyolvasó hitelesítő rendszer, RFID technológián alapuló kölcsönzési rendszer, szélessávú hálózat. Ezek a technológiák megfelelnek az internet világában, de a mobil eszközök használóinak igényeit felismerve a könyvtár döntést hozott 2011-ben: szolgáltatásait ki kell terjeszteni mobil eszközökre.

Ebben az időszakban a SirsiDynixMOPAC-ja, vagyis mobil eszközökre fejlesztett online katalógusa – BookMyne néven – egyre népszerűbbé vált: tudta az alapvető katalógusfunkciókat (keresés, foglалás, előjegyzés, kölcsönzött, előjegyzett példányok listáihoz való hozzáférés, hosszabbítás, személyes könyvespolc, New York Times könyvajánlója) és biztonságos webes modulon keresztül pontosan illeszkedett a könyvtár integrált rendszeréhez. Jó volt az is, hogy mind a webes modul, mind a BookMyne nem került költségébe a könyvtárnak. 2011 márciusától a BookMyne-nal kezdtek, miután két hónap alatt sikerült telepíteni és kitesztelni. 2011 áprilisától szeptemberéig 1476 egyedi felhasználó vette igénybe a BookMyne által kezelhető szolgáltatásokat. A könyvtár azonban hamar

rájött a BookMyne korlátaira: nem igazán testre szabható, merev rendszer.

2011 októberében munkacsoport vizsgálta felül annak lehetőségét, hogyan lehetne több könyvtári szolgáltatás mobil változatát elkészíteni. Több más könyvtár mobil szolgáltatásait tekintették át, illetve tanulmányozták a szakirodalmat. A következő kiegészítő szolgáltatásokat javasolták még: hirdetések, új beszerzések, e-források, kitölthető űrlapok az olvasók visszajelzései és javaslatai számára, LibNOW! könyvtári hírlevél, FAQ, nyitva tartás, elérhetőség, több információ a könyvtárról.

A legfontosabb eldöntendő kérdés az volt, hogy webes vagy natív alkalmazást fejlesszenek-e. A webes alkalmazás a saját webszerveren olyan szolgáltatás, amely alkalmazkodik a mobil eszközök méretéhez. A natív szoftver kimondottan a mobil eszközökre (Android, iPhone stb.) van kifejlesztve, és webhelyekről (Apple's iTunes vagy Google's Play Store stb.) kell letölteni. Először úgy tűnt, hogy csak a webes alkalmazás jöhet szóba, de ebben az esetben a BookMyne-ről le kellett volna mondani, mert nem tudták volna a BookMyne-t mint natív alkalmazást integrálni a webes szolgáltatásba. Rábukkantak a LibAnywhere-re is, a MOPAC webes változatára, de aztán teszteléseket követően megállapították, hogy a LibAnywhere nem volt olyan stabil és gazdag szolgáltatásokban, mint a BookMyne. Végül egy hibrid megoldás mellett döntöttek: az alkalmazás első oldala natív lesz, hogy kapcsolódhasson a BookMyne-hoz, egyéb kiegészítő funkciókat pedig webes szolgáltatásokkal oldanak meg.

Határozni kellett arról is, hogyan készítsék a szoftvert: saját eszközökkel, vagy adják ki külső fejlesztőnek. Nem lehetett sokáig habozni: a szoftverfejlesztést kiszervezték, de hogy az ellenőrzést ne veszítsék el, a natív, vagyis a külső cégre bízott munkát minimalizálták.

A kampusz IT biztonsági csoportja azt kérte a könyvtártól, hogy a tartalmat magában foglaló adatbázist ne közvetlenül érthessék el a használók mobil eszközökről. Ezért RSS kivezetést tettek ki a könyvtári portálra, s így lett a tartalom hozzáférhető. A válaszdíkok nem voltak rosszak, az RSS nem lassította a használatot. Sokat foglalkoztak a

dizájnnal is. A Google keresőfelülete motiválta őket, nem túlszűfolt, fehér alapú háttérrel jelennek meg az ikonok. Az alkalmazás alján mindig ott van az „otthon” gomb, vagyis a felhasználó bárholonnan visszatérhet a kiinduló oldalra. Az egyes oldalak között pedig „előre”, „vissza” nyilakkal lehet mozogni.

Hogyan nevezzék el az alkalmazást? A „NIE Library Mobile Application” túl hosszúnak találták, a csapat egy ütős, rövid nevet szeretett volna. Mivel a könyvtárnak már volt egy „LibNOW!” hírlevele, adódott a „LibGO!” név. A használat bátorítására a „LibGO!” linket a NIE kampusz iPhone alkalmazására tették rá. Fordítva is persze, a könyvtár mobil alkalmazásáról el lehet jutni a NIE mobil alkalmazására. Az alkalmazás elterjedésének elősegítésére készítettek poszttereket, e-mail értesítőket, digitális TV-re prezentációkat.

Négy hónap fejlesztési munka múltával az iPhone és az iPad változatokat hivatalosan 2012. május 1-jén bocsátották útjára. A LibGO! alkalmazásból kiindulva telepíteni lehet a BookMine katalógust. Az összes többi ikon a megfelelő webalapú alkalmazást hívja meg. A kezdés után azonnali visszacsatolásként egy Android felhasználó kifogásolta, hogy Androidon nem működik a LibGO!. Szerencsére a SirsiDynix 2011 decemberében megjelentette a BookMyne-t Androidra is, ami lehetőséget adott a LibGO! Android platformon való létrehozá-

sára. És hat hét múlva az is kész volt! 2012. június 18-án tették nyilvánossá.

2012 augusztusában a NIE könyvtár továbblépett, a használati statisztikákat is nyomon tudják követni Piwik platform igénybe vételével. A használat kiterjesztése érdekében könyvtári workshopokat tartottak, mini vásárt és iCarnivalt, többek között QR kóddal ellátott posztert tettek ki a kampuszon sok helyre. 2012 júliusától átlagosan 96 látogató volt naponta, amely több mint 11-re emelkedett 2013 júniusára. A mobil változat bevezetése sikeres volt, a könyvtár azóta sok konferencián vett részt a tapasztalatok bemutatására.

A projekt következő fázisában a könyvtár tervezi a felhasználói vélemények egybegyűjtését, hogy lássák, milyen irányban érdemes az alkalmazást továbbfejleszteni. Az új ötletek között szerepel: könyvtári térkép, hasznos eszközök, például idézettségkereséshez, adatbázisok mobil változatai, foglalási rendszer, fejlett szintű űrlapkezelés hangtechnológiás aktiválással, HTML5 integrációja a BookMyne-ba.

WONG, KaePerng: Library services for mobile devices: the National Institute of Education Library experience. = LibraryHiTech News, Number 9. 2013, p. 7–10./

(Burmeister Erzsébet)

Béreljünk tömeget? Közösségi finanszírozás a tudományos kutatásban

A web 2.0 alapvető változásokat hoz az akadémiai szférában. Több tanulmány is elemezte már az egyetemi oktatók és hallgatók kapcsolatát, például a lehetséges tanítási és számonkérési formákat a Facebookon és más webkettes helyeken. A tudományos kutatást érintő hatásokról – különösen a finanszírozás vonatkozásában – viszont még kevesen írtak. E cikk ausztrál szerzője egy kisléptékű, az otthonoktatással foglalkozó előkutatási projekt példáján keresztül mutatja be a *crowdsourcing* és a *crowdfunding* előnyeit és buktatóit a tudományos munkában. Mindkét „eszköz” jól ismert és elterjedt a kreatív területeken (zene, film, képzőművészet stb.), és az üzleti világban is nagy reményeket fűznek hozzájuk, mint újszerű demokratikus modellekhez.

A *crowdfunding*, vagyis a közösségi finanszírozás esetében egy nyílt felhívásra bárki adakozhat, így támogatva valamilyen kezdeményezés megvalósítását. A támogatást kérők és az adományozók egymásra találását olyan, erre szakosodott webhelyek segítik, mint a Pozible (*pozible.com*) vagy a Kickstarter (*kickstarter.com*). Előbbin például ilyen felhívásokat találni: az intenzív ausztrál sertéstartást leleplező dokumentumfilm elkészítése, egy erszényes borzról szóló mesekönyv kiadása, állástalan nő munkábaállását segítő mozgalom. Utóbbinál pedig többek közt ezeket: könyv megjelenítése egy kisbuszban tett utazásról, egy stratégiai játék fejlesztése, az egyik fiatal ausztrál popzenész lemezének kiadása. Amikor valaki megnyit egy projektet ezeken a website-okon, először megfo-